

THRILLER

KOMU HLAVA SEJDE

JARI
JÄRVELÄ

KDO PŘEŽIJE, VYHRAJE...

Jari Järvelä
Komun hlava sejde

KOMU
HLAVA
SEJDE

JARI
JÄRVELÄ

Přeložil Vladimír Piskoř

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

The translation of this work was supported by a grant from the FILI / The Finnish Ministry of Education and Culture

Český překlad vychází s podporou
FILI / The Finnish Ministry of Education and Culture

© Jari Järvelä and Tammi Publishers Ltd.
First published by Tammi Publishers Ltd in 2017
with the Finnish title *Se ken tulee viimeiseksi.*
Published by arrangement with Bonnier
Rights Finland, Helsinki.
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2020
Translation © Vladimír Piskoř, 2020

ISBN 978-80-271-1456-6 (ePub)

ISBN 978-80-271-1455-9 (pdf)

ISBN 978-80-271-2033-8 (print)

Havuovi,
který na GR 20 prolezl
každickým suťoviskem.

Zlatá brána otevřená,
zlatým klíčem odemčená.
Kdo do ní vejde,
tomu hlava sejde.
Ať je to ten nebo ten,
praštíme ho koštětem.

PŘEDVEČER

Pokukovali po sobě přes praskající oheň. Do něj naložili klacky z blízkého okolí, hořely rychle, křupaly, jako by někdo lámal tenké kosti.

Bylo jich deset. Pět žen a pět mužů. Měli za sebou celodenní cestu vlakem, který se kolébal po úzkých kolejích, stěny dřevěných vagonů v zatáčkách skřípaly a hlavy se cestujícím odíraly o provazovou síťku přihrádek na klobouky. Za večerního šera vystoupili na malé zastávce, odkud je autobus po klikaté silniče vyvezl až k okraji městečka jménem Calenzana. Teď seděli uprostřed písčitého plácku, jež lemovalo deset stejných stanů pro jednu osobu, některé stály o něco víc našišato než jiné.

Nohavice a holá lýtka pokrýval prach, žlutohnědý lepkavý prach zalézal všude. Vrzal i v zubech, dokonce ani zip stanu ho nedokázal zadržet venku.

Pozdní večer byl horký a všichni si utírali pot z tváří. Největší muž měl vedle sebe bezmála dvoumetrovou hůl, s níž občas prohrábl skomírající oheň.

Zespoda se po hadovité silniče blížily světlometry, občas se ztratily z dohledu, ale podle štěkotu psů se dalo odhadnout, kudy auto jede.

Vůz zastavil na okraji plácku. Od ohně se zvedlo několik sedících. Vyletující jiskry a noční můry se třepotaly v jednom reji.

Z auta vystoupil muž v tmavém obleku a krátce desítku přítomných pozdravil. Zdálo se, že on se v horkém letním večeru vůbec nepotí, z náprsní kapsy mu vykukoval nepoužitý kapesníček. Muž provedl prezenci, každý při zaslechnutí svého jména buď zvedl ruku, nebo odpověděl „zde“.

„Předpokládám, že jste si přečetli obdržené pokyny a znáte pravidla,“ řekl pak. „Tedy, že každý si musí nést své věci sám a nesmí cestou vyhodit nic z toho, čím jsme vás vybavili. Všichni máte navlas stejný stan, stejný spacák, stejný batoh i jeho obsah. Pokud si někdo zátěž odlehčí, bude diskvalifikován. Pokud nechá své věci nést někoho jiného, bude rovněž diskvalifikován. A přirozeně vyloučen bude i za každý pokus o podvod.“

„Co když si někdo zlomí nohu?“ zeptala se jedna z žen.

„V tom případě nedojde do cíle,“ odpověděl muž v obleku a zavrtěl hlavou, jako by odháněl další hloupé dotazy.

„Přistupte blíž, prosím,“ vyzval je a z kožené aktovky vytáhl tablet. „Mám pro vás vzkaz od Pána Severu.“

Obešli ohniště a seřadili se před ním. Muž zapnul tablet, několikrát klepl do displeje a pak ho natočil k nim. Na displeji se objevila mužská hlava s vlasy na ježka. Obličej napříč protínala vlnitá čára, skoro jako by půlka hlavy plula pod vodní hladinou. Muž v obleku stiskl tlačítko play. Ústa na displeji zůstala ještě chvíli nehybná, pak začala mluvit.

„Zdravím vás, lúzři. Nemá smysl si tu něco namlouvat, jste lúzři jako vyšití, zbyteční, neužiteční, bezvýznamní. Život jste si zpackali po všech stránkách, včetně osobních vztahů. To platí i pro páry, které se na tuhle cestu dostaly.

Je s podivem, že jste se ještě nerozešli, řekl bych, že je to spíš z lenosti, než že byste měli chuť žít společně dál.“

Muž a žena nejbliž tabletu se na sebe podívali a rychle stočili pohled zpátky k promlouvající hlavě.

„Říkají mi Pán Severu,“ pokračovala hlava „Mnozí z vás mě jistě znají od vidění. Řídím herní společnost, jejíž kapitál na počátku letošního roku překročil miliardu eur. Před deseti lety jsem se ale nacházel v naprosto stejné situaci jako vy dnes večer. Byl jsem bez práce, bez peněz, zoufalý. Prostě lúžr.“

Odmlčel se, napil se vody ze sklenice a odkašlal si.

„Byl jsem na dně,“ navázal. „Tenkrát moje firma zbankrotovala, topil jsem se v dluzích. Měl jsem na krku rychlé půjčky, nesplacené směnky, nesplněné závazky. Moje jediné dítě zemřelo, ještě mu nebyl ani rok, a rozpadlo se mi manželství. Jednoho dne jsem se probudil na podlaze pronajatého skladu a kolem mě ležela asi tak desítka pytlů na odpadky, do nichž jsem nacpal zbytky svého pozemského majetku, a svou kreditku jsem definitivně zruinoval koupí letenky na Korsiku. Vydal jsem se na stejnou trasu jako vy zítra ráno. Gé eR dvacítká je nejtěžší a nejnáročnější treková stezka v Evropě. Od začátku do konce ji v průměru zdolá jen jeden z deseti, kdo se o to pokusí. Já tenkrát ani neměl v úmyslu dojít až do cíle, protože jsem chtěl spáchat sebevraždu, chtěl jsem se uchodit k totálnímu vyčerpání a zhebnout někde na trase. Chtěl jsem při posledním pohledu, při svém posledním vydechnutí cítit kolem sebe vrcholky hor, protože na ty jsem za svého života nikdy nedosáhl.“

Obraz se zasekl, obličej Pána Severu se protáhl do esovitého, rozkomíhaného pixelového deště. Muž v obleku zavřel a krátce vzhlédl k jasné hvězdné obloze. Přesunul se o nějakých pět metrů stranou, zkontroloval signál a pozval hlouček blíž k sobě. V reproduktoru zapraskalo, hlava na displeji zase začala mluvit.

„Dopadlo to jinak, než jsem plánoval. Každý den jsem doufal, že umřu, ale neumřel jsem. Vlekl jsem se polomrtvý přes jednu horu za druhou. Zvládl jsem patnáctietapovou trasu až do samého konce a na druhé straně hor, na břehu moře jsem si uvědomil, že třebaže stále žiju, někde tam mezi balvany shnila část mého já. Ta lúzrovská část. Tehdy jsem pochopil, že když jsem bez pořádné výstroje, bez sebemenších trekařských zkušeností zdolal horský přechod, který je v Evropě považován za nejobtížnější, dokážu možná překonat jakoukoliv překážku. Vrátil jsem se stopem do Finska — a zbytek už znáte.“

Muž na displeji si otřel oční koutek.

„Chci dát možnost změnit směr vlastního života i vám. Byli jste vybráni z tisíců uchazečů nikoliv proto, že byste byli zkušení trekaři, šli vzorem nebo se něčím vyznačovali. Ať už jste se ve svém životě chopili čehokoliv, všechno se podělalo. Chybí vám um, chybí vám vůle, chybí vám vytrvalost, štěstí i motivace, a chybí vám bohatí rodiče nebo příbuzní, kteří by vaše přehmaty zafinancovali. Kdyby vás ten muž, který před vámi drží tablet, na místě zastřelil, vůbec nikoho by to nezajímalo. Naopak, leckdo by byl spokojený, tak jak býváme spokojení, když zbavíme bolesti trpící zvíře. Nemám pravdu?“

Deset žen a mužů po sobě v záři displeje rozpačitě pokoukvalo.

„Ale chci vám dát možnost zabít lúzra, který se ve vás ukrývá, a objevit v sobě vítěze. Těm, kdo ve stanoveném čase dorazí do cíle Gé eR dvacítky, věnuju dohromady milion eur. Doufám, že to zvládnete všichni. V tom případě by každý z vás obdržel sto tisíc. S těmi penězi můžete začít něco nového, uskutečnit své sny. Ale jsem si jistý, že darem získané peníze nepřinesou nic dobrého. Pro své sny musí člověk něco vykonat. Udělat toho víc, než si myslí, že dokáže, přestože mu ze zadku stříká krev. Navrch jednomu z těch, co dojdou do cíle, nabídnu jako bonus k získané částce práci ve své společnosti. Garantuju vám, že jde o džob snů. Sám určím, kdo z těch, co dojdou, si tu práci zaslouží.“

Muž na displeji dlouho mlčel, spojení se zřejmě opět sešlo. Najednou se ale hlava pohnula a z úst ještě jednou zaskřípěla slova.

„Několik rad. Za první. Starejte se o sebe a stejně tak o ostatní. Je na vás rozhodnout, v jakém pořadí to dělají vítězové. Za druhé. V jedné slavné hvězdné pohádce se říká: ‚May the Force be with you‘. Jsem jiného názoru: žádná nadpřirozená jiskřivá Síla vám nepomůže dojít do cíle, záležen bude jen na vás. Za třetí. Přemýšlejte dnes večer chvíli o tom člověku, kterým jste se stali. Ten člověk totiž zůstane někde na trase. Stezka stoupající k výšinám z vás stáhne vaši lúzrovskou kůži. Ti, kteří dojdou do cíle, se znovu narodí. Čtvrtá a poslední rada. Dal jsem vám už celé tři. Mně nedal nikdo ani jednu.“

Obličej zmizel. Muž v obleku vypnul tablet a skupinku obestřela tma. Jedna z žen se ohlédla, ohýnek z klacků mezitím vyhasl.

Nahoře v městečku se rozštěkal pes. Vzbudil jiného psa, aby se přidal, ten dalšího, a záhy se pronikavé i hluboké štěkání rozléhalo všude kolem jako škrtící obojek.

„Na cestu z výchozího bodu do cíle máte přesně třináct dnů,“ řekl muž v obleku. „Trasa je rozdělena do patnácti denních etap, ale ve dvou stanovených dnech půjdete dvojnásobek. Tak to udělal i Pán Severu. Podrobnější informace naleznete v obdržených materiálech. Na závěr každého dne se jmenovitě ohlásíte v kontrolních bodech, které se nacházejí v horských chatách. Nocovat v chatách je zakázáno, každý máte vlastní stan. Čas pro registraci je vždycky až do půlnoci. Kdo tento limit nestihne, ve hře končí. Druhou šanci nedostane. V horských chatách na vás čekají případné zprávy, ale vaše nejdůležitější zařízení pro příjem zpráv mám v autě. Pojdte si pro něj, prosím.“

Muž rázně zamířil přes písčité plácek, deset postav, noci umenšených, ho následovalo. Černé auto vypadalo jako balvan odloupený ze tmy. Muž otevřel kufr a vytáhl odtamtud jakousi tmavou skříňku, na niž přišrouboval asi metr dlouhou anténu.

„Tohle je polní vysílačka, stejnou používá finská armáda. S sebou máte dva akumulátory, dohromady vydrží den. Nabité akumulátory dostanete vždycky na horských chatách výměnou za vybité. Každý z vás vysílačku ponese jeden den, sami si můžete domluvit pořadí. Ten, kdo se v nesení vysílačky nebude střídat, bude diskvalifikován. Vysílačka musí

být stále zapnutá, zpráva může přijít kdykoliv a je nutné na ni odpovědět.“

„Ale nás je přece deset,“ přerušila ho jedna žena. „A cesta potrvá třináct dnů. Takže někteří budou muset vysílačku nést víckrát než ostatní.“

Muž v obleku naklonil hlavu, pohlédl na ženu a pousmál se.

„Byl bych velmi překvapený, kdybyste do cíle došli všichni. Nebo aspoň polovina z vás. Takže pokládám za pravděpodobné, že každý, kdo dorazí do cíle, ponese vysílačku víckrát.“

Odkušlal si.

„Pokud nemáte další dotazy, krátce vám vysvětlím, jak se vysílačka obsluhuje.“

Rozsvítil reflektory auta a přemístil se s přístrojem do kužele světla. Představil součásti zařízení, ukázal, jak pracovat se sluchátkem na konci spirálovitého kabelu a jak do něho mluvit. Správnou frekvenci vyslovil tolikrát, až ji každý z přítomných uměl nahlas zopakovat.

Potom nechal tmavou skříňku mezi nimi, nasedl do auta, couvl s ním a otočil se do směru, odkud přijel. Na chvíli ještě zastavil s autem vedle nich, pootevřel okénko a nejbližší stojícímu muži předal dopis.

„Ten je pro všechny, bylo by dobré si ho do rozednění přečíst.“

Pak boční okénko vytáhl a auto se rozjelo dolů z kopce. V zatáčce svítila osamělá lampa, na hranici světla poletovali netopýři. Ženy a muži sledovali mizející auto jako poslední záchranný člun z Titaniku. Muž, jenž dopis obdržel, roztrhl

obálku. Zašel si do stanu pro čelovku a rychle text přečetl. Pak předal papír dalšímu.

Milí lúzři! Jste teď v městečku Calenzana. Je známé ze dvou důvodů. Za první, že se v tomhle nevinně vyhlížejícím zapadákově narodilo a posléze tu vyrostlo víc příslušníků toho nejdrsnějšího francouzského podsvětí než v kterémkoliv jiném koutu Francie. A za druhé: zločinci už desítky let unikají před úřední mocí do bujné makchie, hustých křovin, které začínají hned vedle města a jimž místní říkají maquis. Zítřka budete mít to potěšení se s tímhle porostem seznámit i vy.

Maquis pokrývá skoro celý ostrov od pobřeží až do zhruba kilometrové nadmořské výšky. V houštinách vysokých i několik metrů narazíte na černý bez, cesmínu ostrolistou, cisty, hlodáše a desítky dalších, mně neznámých rostlin, a všechny mají pichlavé ostny. Navíc mezi trnitými keři roste bezpočet dalších bylin: myrta, tymián, rozmarýn. Říká se, že malý velký Korsičan Napoleon, poté co byl po své porážce internován na Svaté Heleně, netesknil po letech císařské slávy ani po ztracené moci, ani po velkých vítězných bitvách, ani po obeliscích, jež přivezl z Egypta, či po zlatých náhrdelnících nebo po královském jablku a žezlu nebo po matraci z prachového peří. Ani po hermelínovém plášti. Napoleonovi se ve vyhnanství na Svaté Heleně stýskalo jen po vůni maquisu, ta se rozprostírá za noci nad ostrovem jako příkrývka, až daleko na moře. Když člověk připlouvá na Korsiku lodí, ucítí ostrov dřív, než ho spatří. Silné aroma maquisu čpí i z ostrovních vín a sýrů. Možná

si vzpomenete na komiks o Asterixovi na Korsice. V něm přezrálý korsický sýr páchnoucí po maquisu vyhodí do povětří celou loď.

Přeju výbušné chvíle.

PRVNÍ DEN

Liina se probírala před zazvoněním budíku. Než vstala, ležela chvíli ve tmě, poslouchala, jak někteří venku už balí stany.

Podívala se na ciferník ve světle čelovky, teprve pět. Šmejdi. Odcházejí už teď, ačkoliv se včera dohodli, že si každý nastaví budík na šest ráno a na cestu se vydají společně. Liina začala pěsti.

O trase prvního dne věděla jen to, že celou dobu povede do kopce.

V noci se mockrát probudila, poslouchala štěkot venkovských psů. Jen co jeden přestal, druhý začal. Jakmile si dali na chvíli pauzu, nějaký venkovan roztúroval moped dolů z kopce: Prrrrrr-pa-pa-pa-pa-pa-pa-pa. Okamžitě se spustil nový cyklus vzteklého štěkotu. Když konečně utichl a Liina upadla do polospánku, venkovan se na svém prskoletu vrátil a štěkání opět tak hustě zaplnilo vzduch, že se skoro nešlo ani nadechnout. Mopedista jel v průběhu noci nahoru a dolů aspoň pětkrát či šestkrát, vždycky, když Liina konečně zabírala. A to si zakrývala dlaněmi uši.

Z levé strany se ozval šustot celtoviny. Liina už déle ležet nevydržela. Poodhrnula celtu ve vchodu a vykoukla. Venku si smotávala stan platinová blondýna. Liininý plavé vlasy se ve srovnání s ní jevily matné a neudržované. Pokud si dobře pamatovala, jmenovala se Susanna. Žena se už stihla

namalovat a vypadala, jako by se chystala na focení do módního magazínu, a ne k výšlapu do hor.

Večer každý dostal několik vakuově balených štangliček trvanlivého salámu, sušené ovoce, dva banány a tři kulaté perníkové koláče panforte s příchutí müsli, které si kdysi údajně přibalili křižáci do svých toren před výpravou do Jeruzaléma.

První ráno obdrželi navíc jednu pomoučenou bagetu, z níž se mouka sypala jako jemné lupy. V horských chatách pak budou dostávat večeri a snídani.

Susanna dřepěla vedle svého batohu a ohryzávala bagetu, spacák si už sbalila a stan srolovala.

„Chodilas někdy po horách?“ zeptala se jí Liina, zatímco si vyklepávala boty. Bála se, že uvnitř bude škorpion.

Susanna civěla mlčky do země. Buď měla plnou pusou pšeničného pečiva, anebo s Liinou nechtěla mluvit.

K jejich společnosti se připojil muž se strništěm na bradě a batohem na zádech. Prohlásil, že se po celý trek nehodlá holit.

„Takže jestli některou z vás přitahují neoholený chlapi, koukejte honem využít příležitost,“ dodal.

„Jak se jmenuješ?“ zeptala se Liina.

„Ilpo.“

„Hele, Ilpo, já nesnáším chlapy se strništěm, vousáče a mužský, co se vnucujou.“

„Taky vypadáš na lesbu,“ odpověděl.

„Já ti můžu předpovědět jednu jistou věc, Ilpo,“ pokračovala Liina, zatímco kolenem stlačovala stan na menší ranec. „Ty nikdy žádnou ženskou neulovíš. Leda by jí udělali lobotomii.“

-
Susanna vedle si odkašlala a pohodila platinovými vlasy.
„My jsme v podstatě manželé,“ řekla. „Já a Ilpo.“

Písčitý plácek se v ranním šeru zaplnil popocházejícími lidmi a jejich vzdechy, když se snažili napěchovat spacáky a stany do příliš malých ochranných vaků a připnout je pak k batohu. Podle Liinina mínění prakticky nikdo z nich neprokazoval v balení bůhvíjakou ostřílenost.

Dva khaki stany ovšem ještě stály. Z jednoho se ozývalo chrápání.

„Neměli bychom je vzbudit?“ zeptala se Liina.

„Proč?“ opáčil jeden z mužů. Nepamatovala si, jak se jmenuje. Měl velké modré oči a zvědavý výraz, skoro jako by opravdu chtěl slyšet její odpověď. A s tím svým úsměvem se zřejmě dokázal vykecat z jakékoliv fronty. Pocit vyvolenosti byl vlastní všem předbíhačům.

„Nebylo by dobrý, abychom vyrazili spolu?“ řekla Liina.

„Proč?“

„Radili nám, abychom se starali o ostatní.“

„Ty dva jsou tady určitě v bezpečí. A taky nám radili, ať se staráme o sebe.“

„Pojďme hlasovat,“ vykoktala Liina. Před pronikavým pohledem a úsměvem ztrácela dřívější jistotu.

„Tak dobře, hlasujme,“ přikývl modroočko. „Kdo je pro, abychom na ty dva ochrápance počkali?“

Liina zvedla ruku, kromě ní ji zvedla ještě jedna žena. Měla protáhlé vrásky v očních koutcích, její oči díky tomu vypadaly usměvavé, ale ústa zůstávala vážná. Kdysi před mnoha měsíci si obarvila vlasy na zrzavo. Teď jí vlasy